

**Copenhagen
Business School**
HANDELSHØJSKOLEN

Department of Business
and Politics
Steen Blichers Vej 22
DK-2000 Frederiksberg
Tel. +45 3815 3585
Fax. +45 3815 3555
e-mail dbp@cbs.dk

**Hvor kommer alle de økonomiske ideer fra?
Et projekt under udvikling**

**John L. Campbell
og
Ove K. Pedersen**

Working paper no, 2009
Editor: Lita Lundquist

Department of Business and Politics
Copenhagen Business School
Steen Blichers Vej 22
DK-2000 Frederiksberg
Phone: +45 3815 3585
E-mail: dbp@cbp.cbs
www.cbs.dk/dbp

ISBN 87-91690-70-6

Hvor kommer alle de økonomiske ideer fra?

Et projekt under udvikling

af

John L. Campbell

og

Ove K. Pedersen

Alle kommentarer bedes venligst rettet til: Ove K. Pedersen, CBP, Steen Blichersvej 22, 2000 Frederiksberg, e-mail op.cbp@cbs.dk. Telefon: (45) 38 15 35 82.

Indledning

Med finanskrisen i 2008 blev der stillet et alvorligt spørgsmål ved, om vi har tilstrækkelig viden om, hvordan de nationale økonomier fungerer, og om hvordan regeringerne bør forvalte dem. Neoliberalismen, som engang var dominerende i mange lande, er måske nu på tilbageslag. Keynesianismen, som stort set har været skrinlagt siden 1970'erne, får måske et comeback. Alt dette rejser spørgsmål om, hvordan ekspertviden om økonomiske forhold skabes og om hvordan den formidles til de politiske beslutningstagere og til offentligheden? Herunder rejser det spørgsmål om, hvilken effekt den har, og hvordan og hvorfor forskellige politiske ideer kommer og går over tid? Projektet har til formål at udforske, hvor de økonomiske ideer kommer fra. Nærmere bestemt vil det undersøge følgende spørgsmål: Hvem skaber den viden, de ideer, de data, de analyser og de politiske anbefalinger, som de politiske planlæggere bruger til at udforme den økonomiske politik? Hvordan produceres denne viden? Hvordan formidles den til de politiske beslutningstagere? Hvordan anvender de politiske beslutningstagere den? Og hvilke forandringer er der sket på dette område i de sidste 17 år?

Projektet retter opmærksomheden mod fire lande: Danmark, Frankrig, Tyskland og USA. De fire lande er valgt, fordi de hver især repræsenterer en unik type af kapitalisme, dvs. at de hver især repræsenterer en særlig type af politiske og økonomiske institutioner og traditioner. De er også valgt, fordi de producerer og anvender ekspertviden på hver sin måde. Og de er endelig valgt fordi de alle, siden begyndelsen af 1980'erne, har oplevet forandringer i, hvordan denne proces foregår. I projektet undersøges det, hvordan videns- og ideskabende institutioner (f.eks. tænketanke), er organiseret og fungerer, og hvordan de har ændret sig i de sidste 17 år i fire typer af avancerede kapitalistiske lande: den etatistiske type (Frankrig), den koordinerende (Tyskland), den liberale (USA) og de hybride eller forhandlende (Danmark). For hvert land vil fire slags organisationer blive studeret: videnskabelige, lobby-, partipolitiske og statslige vidensdannende organisationer. I hvert land indgår disse i et organisatorisk felt, dvs. i et fællesskab af organisationer, hvis deltagere beskæftiger sig med lignende aktiviteter og hvis deltagere hyppigere interagerer med hinanden end med aktører uden for feltet. I dette projekt kaldes et sådant felt for *vidensregimer*.

Et vidensregime er et felt af vidensdannende organisationer (f.eks. tænketanke, statslige forskningsenheder osv.), som producerer og formidler politiske ideer til politikerne. Fra 1970'erne har vidensregimer opnået en stadig større betydning for de nationale regeringer, men også for erhvervsvirksomheder og internationale organisationer. Stadig flere virksomheder og organisationer og også politiske institutioner har udstyret sig med vidensdannende enheder, og siden 1980'erne er der dannet mange nye private tænketanke. Antallet af vidensdannende organisationer er vokset voldsomt i alle fire lande. Udviklingen i vidensregimer og tilkomsten af nye vidensdannende organisationer er sket af flere grunde. Først fordi, at der fra 1970'erne og gennem 1980'erne opstod tvivl om, hvorvidt de konventionelle politiske tilgange, herunder keynesianismen, kunne løse stagflationen. Som resultat udbrød en "ideernes kamp", og et sæt af økonomisk-politiske ideer, sædvanligvis benævnt neo-liberale, vandt indtog. Dette skete bl.a. fordi der i USA og England blev oprettet nye – private – tænketanke, finansieret af det private erhvervsliv og andre politiske interesser med det formål at udbrede kendskabet til neoliberale ideer. Udviklingen i vidensregimer skete dog også af andre grunde. Nye teknologier vandt indtog

og gjorde kommunikation billigere og mere effektiv, f.eks. ved anvendelse af internet. Samtidig steg uddannelsesniveaueet i befolkningerne, ligesom en generel skepsis overfor regeringernes måde at argumentere for nødvendigheden af politisk-økonomiske reformer vandt udbredelse. Kravene til vidensdannelsen og den anvendte viden ændrede sig og spørgsmålet om troværdighed gjorde det samme. Af den og andre grunde blev der i stigende grad lagt vægt på anvendelse af videnskabelige metoder, teorier og analyseredskaber i produktionen af viden. Evidensbaseret argumentation vandt med andre ord indtog og den politiske meningsdannelsen skiftede gradvist karakter. Den skiftede fra at være ideologisk eller åbenlyst politisk, til i stigende grad at være teknokratisk og evidensbaseret. Sammen med ideernes kamp bidrog denne videnskabeliggørelse af den politiske argumentation og introduktionen af nye teknologier til at vidensregimer blev ændret. Nu hvor der sås tvivl om neoliberalismen, er keynesianismen eller noget helt tredje måske på vej til at vinde indpas? Og spørgsmålet rejser sig derfor igen: Vil det føre til nye ændringer i de fire landes vidensregimer?

State of the Art

Siden 1970'erne har komparativ politisk økonomi inden for sociologi og politisk videnskab været domineret af to forskningsretninger: Den første ser på, hvordan forskellige typer *politiske policyregimer* påvirker den politiske beslutningsproces og derigennem har betydning for den nationale økonomiske konkurrenceevne. Den anden undersøger, hvordan forskellige typer af *produktionsregimer* påvirker den politiske beslutningsproces og derigennem har betydning for den nationale konkurrenceevne. Ingen af de forskellige teorier inddrager vidensregimer. Alligevel er vidensregimer vigtige, fordi de bidrager med data, forskning, teorier, politiske anbefalinger og andre ideer, som påvirker statens ligesom erhvervslivets beslutninger og dermed også den nationale økonomiske konkurrenceevne. Vidensregimer er også en vigtig kilde til social fornyelse og forandring. Samtidig har vidensregimer siden sidst i 1970'erne spillet en altafgørende rolle i udviklingen og formidlingen af neoliberales ideer, dvs. den opfattelse, at lavere skat, mindre regulering og nedskæringer i det offentlige forbrug kan kurere de skrantende nationaløkonomier og fjerne årsagerne til stagflation (Campbell 1998, 2004; Campbell og Pedersen 2001, 2009).

Fordi vidensregimer ikke har stået centralt i forskningen om produktionsregimer og policyregimer og national økonomisk konkurrenceevne, er det meget begrænset, hvad vi ved om vidensregimer. I Danmark ved vi eksempelvis ikke, hvordan Finansministeriet samarbejder og konkurrerer med private institutioner som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd eller med korporative institutioner som Det Økonomiske Råd og De Økonomiske Vismænd. Vi ved heller ikke, hvilken rolle arbejdsmarkedets parter (f.eks. LO, Dansk Arbejdsgiverforening og Dansk Industri) spiller i den forbindelse, eller hvordan disse og andre organisationer deltager i skabelsen af økonomiske ideer og politikker; herunder hvordan de organiserer sig, finder ressourcer til at deltage, og hvilken slags medarbejdere de ansætter for at gøre arbejdet. Det samme gælder for USA, hvor vi ved meget lidt om, hvordan private tænketanke som Brookings Institution, American Enterprise Institute og Heritage Foundation samt statslige organisationer såsom Congressional Budget Office, President's Council of Economic Advisors og andre er organiseret, fungerer, udfører forsknings- og politiske analyser, laver politiske anbefalinger og søger at påvirke den politiske beslutningsproces. Vi ved ej heller, hvordan de interagerer med og

påvirker hinanden inden for de nationale vidensregimer og derfor hvordan disse har ændret sig over tid. Den samme mangel på viden gælder også for andre vesteuropæiske lande som Frankrig og Tyskland.

Forskningsspørgsmål

Teoretisk tager projektet udgangspunkt i institutionel teori, der siden begyndelsen af 1990'erne er blevet den dominerende teoretiske synsvinkel inden for politisk videnskab, økonomisk teori og organisatorisk sociologi. I institutionel teori defineres en institution sædvanligvis som formelle og uformelle regler med de dertil knyttede kontrol- og godkendelsesprocesser. Alligevel er der efterhånden opstået mindst to skoler inden for institutionel teori. Projektet er designet således det kan indgå i udviklingen af disse to. Den første skole stammer fra den politiske videnskab og fra komparativ politisk økonomi og identificerer forskellige typer af avancerede kapitalistiske lande ud fra deres institutionelle træk. Inden for denne skole – kaldet historisk institutionalisme - bliver det påstået, at den politiske beslutningsproces i *liberale* lande som f.eks. USA er forholdsvis decentraliseret, at den er åben og konkurrencepræget og at der her foregår en betydelig lobbyvirksomhed fra interessegrupper. Ligeså påstås det, at valgsystemet i disse lande typisk baserer sig på winner-take-it-all, hvilket fører til, at der dannes et topartisystem, der savner den form for partidisciplin, der ses i mange europæiske lande. Samtidig er der en tendens til, at markedskonkurrencen er stor i forhold til andre typer af lande.

For det andet påstås det, at etatistiske lande som Frankrig har en mere centraliseret og lukket politisk beslutningsproces, hvor den udøvende del af statsmagten er den dominerende og hvor et valgsystem baseret på forholdstalsvalg fører til dannelse af et flerpartisystem, hvor partierne er veldisciplinerede. Ligeså påstås det, at etatistiske økonomier er tilbøjelige til at have en højere grad af statslig intervention og endog en vis grad af statsligt ejerskab, hvilket medfører en større grad af styring af den økonomiske aktivitet fra statens side end i andre typer.

For det tredje påstås det, at *koordinerede* lande som Tyskland har en centraliseret politisk beslutningsproces, men at denne også er åben for input fra nationale interesseorganisationer (særligt organisationer, der repræsenterer de vigtigste interesser på arbejdsmarkedet) gennem deres deltagelse f.eks. via medarbejderrepræsentation i virksomhedsbestyrelser. Valgsystemer i de koordinerede lande er ofte baseret på forholdstalsvalg, hvorfor de også har et flerpartisystem, hvor partierne er veldisciplinerede og ofte deles om magten i koalitionsregeringer. Koordinerede landes økonomier styres gennem forhandlinger mellem repræsentanter fra stat, virksomheder og arbejdskraft.

Endelig påstås det, at lande der er *hybrider* eller er *forhandlede* kombinerer elementer fra de tre andre typer (Campbell og Pedersen 2007; Pedersen 2006). Den politiske beslutningsproces i Danmark ligner f.eks. den tyske, for så vidt som den bygger på konsensusorienterede forhandlinger. Danmark har også forholdstalsvalg, og et flerpartisystem med veldisciplinerede partier og med koalitionsregeringer. Danmark har imidlertid også nogle etatistiske elementer, blandt andet en meget stor velfærdsstat, ligesom staten regulerer markedet med fast hånd, f.eks. på områderne som miljø, sundhed, uddannelse og meget mere. Alligevel har Danmark på samme tid træk, som typisk ses i liberale økonomier, herunder en meget lav grad af ansættelsestryghed

på arbejdsmarkedet og praktisk talt intet statsligt ejerskab.

Af en stor del af litteraturen fremgår det, at disse typer politiske økonomier godt nok forandrer sig, men at det sker trinvist og som en stiafhængig udvikling, således at tværnationale forskelle fastholdes over tid snarere end at de reduceres. Dette skyldes, at der findes feedback-mekanismer, som gør, at aktørerne ved en bestemt adfærd, som er i overensstemmelse med den allerede eksisterende institutionelle og organisatoriske struktur og praksis, opnår et stadigt større bonus. Forandringer er kort sagt sjældne på grund af den tvang, der er indbygget i diverse feedback-mekanismer, som forstærker den eksisterende struktur og praksis. Dette antyder, at vidensregimer over tid måske er relativt stabile.

Den anden skole inden for institutionel teori, som er styrende for dette projekt, er den organisatoriske institutionalisme inden for sociologi. Udgangspunktet er her, at institutioner indskrænker den vifte af muligheder, der er til rådighed for organisationer og andre aktører, og dermed strukturerer, hvilke handlinger aktørerne råder over. Har man en gruppe institutioner, er der med andre ord en tilbøjelighed til, at organisationer organiserer og opfører sig ganske forudsigeligt og på en måde, som er i overensstemmelse med deres institutioner. Af samme grund fremfører teoretikere inden for denne skole ofte det argument, at organisationer inden for et felt over tid vil indføre samme struktur og praksis; at de med andre ord vil konvergere. Dette viser sig bl.a. for organisatoriske felter inden for et land, f.eks. industriselskaber i USA, og for organisatoriske felter, der spænder over flere lande, f.eks. en gruppe af undervisningsministerier. Men gælder det også vidensregimer? Et relevant eksempel på denne diskussion er de modstridende forklaringer på stabilitet og forandring blandt nationale politiske økonomier i slutningen af det 20. og begyndelsen af det 21. århundrede. Nogle forskere inden for den organisatorisk institutionalisme fremfører på den ene side, at nationale policyregimer og produktionsregimer har nærmet sig en fælles institutionel model på grund af det konkurrencemæssige pres, der stammer fra øget globalisering og den neoliberale ideologis fremgang på verdensplan. Det vil sige, at nationale politiske økonomier langsomt er i færd med at nærme sig et sæt af fælles strukturer og en fælles praksis. Andre forskere inden for den historiske institutionalisme er på den anden side uenige i dette. De hævder, at landespecifikke institutioner og politik, øver økonomisk og ideologisk indflydelse på måder, som nok giver mulighed for forandringer, men som dog har en tendens til at opretholde mangeårige institutionelle forskelle og forskelle i politiske anskuelser på grund af de omtalte feedback-mekanismer og stiafhængigheden. De påstår med andre ord, at der ikke sker en konvergens, men at eksisterende divergenser opretholdes.

Der er således megen diskussion om, i hvor høj grad der sker en konvergens eller om divergenser opretholdes inden for organisatoriske felter – inden for såvel som på tværs af landegrænserne. Men også om, hvad det er for mekanismer (f.eks. mimetiske, normative, koersive), der frembringer sådanne forandringer. Ud fra den centrale viden fra disse to tilgange vil projektet stille to spørgsmål:

1. Hvordan varierer vidensregimers organisering og funktion på tværs af forskellige typer af lande?

2. Har vidensregimers organisering og funktion ændret sig gennem de sidste 17 år?

Skønt den komparative litteratur om vidensdannende organisationer og vidensregimer er begrænset, åbner den dog for den mulighed, at forskellige typer vidensregimer sandsynligvis modsvarer forskellige typer lande. Vidensregimer i liberale lande (f.eks. USA), som er dem vi ved mest om, påstås således at have en tendens til at producere viden på en åben og konkurrencepræget måde, fordi de opererer i politisk-økonomiske miljøer, som er kendetegnet ved en høj grad af politisk og økonomisk konkurrence, politisk fragmentering, lobby-virksomhed og winner-take-all-politik. Ligeså påstås det, at de er præget af, at meningsdannelsen i stor grad finansieres privat og derfor inddrager mange private tænketanke. Selvom der er langt mindre viden om vidensregimer i andre typer af lande, ser det dog ud til, at vidensregimer i andre lande også modsvarer deres traditionelle institutionelle opbygning. For eksempel påstås det at etatistiske lande (f.eks. Frankrig) producerer viden på relativt lukkede og teknokratiske måder, fordi staten her i høj grad styrer økonomien og gør det ved politiske beslutninger, der tages mellem få deltagere i lukkede og centraliserede organer. Vidensregimer i koordinerede lande (f.eks. Tyskland) synes på sin side at producere viden på åbne og konsensusorienterede måder både i den private og offentlige sektor, fordi de opererer i politisk-økonomiske miljøer, der er kendetegnet ved en høj grad af korporativt samarbejde og af koalitionsregeringer på tværs af partiskel. Sidst og ikke mindst er det især vanskeligt at udlede af litteraturen, hvordan vidensregimer ser ud i forhandlingsøkonomiske lande (f.eks. Danmark). Men hvis det holder stik, at der er overensstemmelse mellem vidensregime og nationale politisk økonomiske institutioner, så blander det danske vidensregime elementer af relativt konsensusorienteret vidensproduktion i den offentlige sektor med elementer af åben, konkurrencepræget og modsætningsfyldt vidensproduktion i den private sektor. Og gør det fordi Danmark blander den korporative og i nogen grad etatistiske model med elementer af den liberale. Pointen er, at vidensregimers struktur og funktion synes at være forbundet med strukturen i de nationale politiske økonomier og de tilhørende institutioner.

Hvorvidt det er rigtigt, er så et andet spørgsmål? I projektet vil vi søge svar. Mere væsentligt er det dog, at forskningen vil efterprøve de to konkurrerende institutionelle teoriers forståelse af forandringer. Konvergerer vidensregimer over tid, eller vedbliver de med at være forskellige? Der vil især blive lagt vægt på at finde ud af: (1) om der er sket en forandring i disse typer af vidensregimer, og (2) hvilke mekanismer, der har været aktive i den forbindelse. Forskere inden for både sociologi (organisationsteoretisk institutionalisme) og politisk videnskab (historisk institutionalisme) har i stigende grad efterspurgt en bedre identificering af årsagsforbindelser mellem produktionsregimer og policyregimer på den ene side, men også mellem disse og vidensregimer på den anden. Samtidig lægges der stadig mere vægt på, at teoriudviklingen er baseret på sammenligningerne funderet på empiri (data), og at sammenligninger sker over tid (en tidsperiode) og mellem lande (på tværs af typeforskelle), og at sammenligninger finder sted ved anvendelse af metoder, der garanterer en høj grad af sandsynlighed og troværdighed i konklusionerne. Af samme grund er komparativ (sammenlignende) teori og metode under kraftig udvikling. Projektet har derfor også til formål at deltage i denne udvikling – både ved at udvikle teoretisk indsigt og ved at afprøve og videreudvikle komparative (empiriske) metoder.

Forskningsdesign

Der vil som nævnt blive gennemført studier af fire lande. USA, Frankrig og Tyskland er udvalgt, fordi de fleste forskere er enige om, at de er gode eksempler på henholdsvis den liberale, den etatistiske, den koordinerede og den hybride type. Da presset fra den økonomisk globalisering er blevet større siden midten af 1980'erne, har forskerne samtidig argumenteret for, at mere hybride tilfælde er under udvikling, som for eksempel når etatistiske eller koordinerede politiske økonomier ligesom forhandlingsøkonomier begynder at antage liberale træk.

Det er derfor projektet vil undersøge fire forskellige typer af vidensdannende organisationer, i hvert af de fire lande, og vil gøre det over en relativ lang periode (17 år). Disse fire typer er nemlig i den teoretiske litteratur om tænketanke og vidensregimer blevet identificeret som de vigtigste deltagere i skabelse og udbredelse af viden. De fire typer er for det første de private akademisk-inspirerede *videnskabelige vidensorganisationer*, til tider kaldet universiteter uden studerende. Deres personale består af universitetsuddannede, professionelle forskere og analytikere, som ofte samtidig bestrider stillinger ved universiteterne. Som eksperter producerer de forskningsmonografier og tidsskriftartikler meget lig dem, der ses i universitetsverdenen. De er også tilbøjelige til at være politisk og ideologisk uafhængige. Dernæst er det de private *lobbyorganisationer*. På deres side er de tilbøjelige til at være afhængige af politiske, erhvervsmæssige og ideologiske interesser. De er også mindre interesserede i at udføre forskning på videnskabeligt plan og mere i at forbruge, indpakke og formidle andres forskning og teorier i kortfattede policy papers og gennem medierne at påvirke det ideologiske klima, den offentlige debat og den offentlige politik. De ansætter journalister og kommunikationsuddannede personale frem for universitetsuddannede forskere. For det tredje er det de *partipolitiske vidensorganisationer*, der har et nært tilhørsforhold til politiske partier og er en kilde til ekspertrådgivning og analyse for partimedlemmerne. Sommetider har de rent faktisk til huse inden for selve partiapparatet. Deres personale hentes fra partiorganisationen, eller de ansættes fordi de har politiske meninger i tråd med partiet. For det fjerde er det de *statslige vidensorganisationer*, som enten er direkte tilknyttet specifikke ministerier eller oprettes ad hoc (som f.eks. kommissioner) til at rådgive regeringen om konkrete spørgsmål. I modsætning til de første tre er de stort set afsondret fra civilsamfundet, ligesom private erhvervsinteresser og -penge sjældent har nogen indflydelse. Personalet er ansat på lige fod med andre embedsmænd, og de indgår da også sædvanligvis i ministeriernes liniestruktur. De er ansat på deres faglige meritter frem for på deres politiske holdninger.

Der er valgt en tidsramme for analysen på 17 år (1990-2007), fordi der i disse år er sket større politiske og institutionelle forandringer på grund af den økonomiske globaliserings fremmarch og på grund af mange forskellige problemstillinger, som fulgte i kølvandet. Gamle politiske ideer (dvs. keynesianisme) kom i miskredit, hvilket førte til en "ideernes kamp", og miljøet for vidensregimer blev mere og mere usikkert. Nye teknologier blev introduceret, hvilket førte til nye måder at sprede viden på og påvirke den politiske debat på. Ligeså skete der en videnskabeliggørelse af den politiske argumentation, hvilket førte til at debatten blev evidensbaseret og ideernes kamp i stigende grad kom til at dreje sig om, hvilke data og metoder, der lå til grund for politiske argumenter. Derfor blev vidensdannende organisationer særligt aktive i denne periode, ligesom de kom til at stå stadig mere centralt i den politiske beslutningsproces.

Med henblik på at kortlægge hvordan vidensregimer er organiseret, hvordan de fungerer og hvordan de forandres, vil der blive gennemført interviews med ledere fra de fire typer af organisationer i alle de fire lande. Indsamling af data gennem interviews vil give indsigt i, hvordan organisationerne er struktureret, og hvordan de deltager i den proces, der fører til produktion af viden. Men vil også føre til indsigt i, hvordan de forsøger at påvirke den politiske beslutningsproces, samt hvordan alt dette eventuelt har ændret sig.

Interviewerne vil stille spørgsmål, som beskæftiger sig med tre analytiske niveauer. For det første vil vi stille spørgsmål om organisationens opbygning (f.eks. hvordan den finansieres og bemannes, om personalet er fagspecialister eller ej, hvordan beslutningskompetencen er fordelt osv.), ligesom vi vil stille spørgsmål om hvilke mål organisationen har for sit virke (f.eks. om organisationen primært søger at skabe viden, påvirke politikerne eller påvirke medierne/den offentlige debat, og i hvilken grad det lykkes for den at nå sine mål). Vi vil også stille spørgsmål til organisationens praksis (f.eks. hvordan vidensdannelsen gennemføres, hvor meget autonomi analytikerne har, hvordan deres resultater formidles, og om organisationens retter sin påvirkning mod politikerne, bureaukraterne, medarbejderne, eller medierne). Endelig vil interviewene dreje sig om, i hvilket omfang der er sket ændringer i disse forhold, og hvad årsagerne hertil har været (f.eks. om der var mimetiske, normative eller koersive feedback-mekanismer på spil).

For det andet vil interviewene spørge organisationerne om deres forhold til andre vidensdannende organisationer i deres eget land (f.eks. i hvilket omfang de overvåger hvad andre organisationer gør, og hvem de f.eks. overvåger og i hvilket omfang de samarbejder/konkurrerer med andre organisationer, hvilke organisationer de samarbejder/konkurrerer med, og under hvilken former samarbejdet/konkurrencen foregår). Vi vil også spørge, hvordan dette har ændret sig over de sidste 17 år, og hvad årsagerne kan være. Der vil endelig blive stillet lignende spørgsmål til den generelle opbygning og funktion af vidensregimer. Interviewerne vil i særdeleshed spørge til, i hvilken grad der er sket en tilnærmelse blandt organisationer på det nationale plan til en fælles struktur, fælles mål og praksis, og hvorfor dette er sket eller ikke er sket.

For det tredje vil interviewerne spørge om organisationernes forhold til vidensdannende organisationer i andre lande (f.eks. i hvilket omfang de overvåger andre landes organisationer, og i hvilket omfang de samarbejder med andre organisationer, hvilke organisationer de overvåger og samarbejder med, og under hvilken form samarbejdet foregår). Vi vil også spørge, hvordan alt dette har ændret sig, og hvad årsagerne kan have været. Vi vil særligt spørge til, i hvilken grad der er sket en tilnærmelse til (konvergens) til en fælles struktur, til fælles mål og praksis og hvorfor ligesom hvorfor ikke.

Flere forskellige dokumenter vil blive indsamlet fra de enkelte organisationer og analyseret med henblik på at indhente yderligere oplysninger. Disse dokumenter omfatter for eksempel, årsrapporter, budgetter og idegrundlag for de sidste 17 år. Organisationer har ofte deres egen historie nedskrevet. Også den vil blive indhentet sammen med rapporter og dokumenter, som organisationen har udarbejdet, herunder policy rapporter, politiske redegørelser eller fagspecifikke rapporter i det hele taget. Når interviewene er gennemført, vil de blive udskrevet.

Der vil blive udviklet et detaljeret kodeskema, og alle afskrifter vil blive kodet elektronisk med Atlas.ti version 6.0; en kvalitativ programpakke til dataanalyse, som vil gøre det muligt for os at søge og analysere kodet tekst i afskrifterne med en høj grad af interkoder reliabilitet. Interkoder reliabiliteten vil blive påvist på baggrund af en modificeret ”negotiated agreement”-metode. Det samme vil ske med dokumenterne. Både de der omfatter budgetter og årsrapporter, og de som er mere policy orienterede og indeholder politiske eller fagspecifikke analyser og beskrivelser. Begge slags dokumenter vil blive scannet som pdf-filer, og et kodeskema (parallel til det der anvendes ved udskrifter) vil blive udviklet, ligesom interkoder reliabilitet vil blive påvist og kodning og analyse gennemført.

Sammenlagt drejer det sig om 3.000 a4 sider udskrift af interviews. Og over 12.000 sider scannet tekst fra redegørelser, rapporter og lignende udarbejdet af vidensdannende organisationer i de fire lande i årene 1987, 1997 og 2007. På den måde er projektet et af de største – måske det største – nogensinde om dannelse af den viden, der lægges til grund for politisk-økonomiske beslutninger.

Forventet betydning

Projektet vil bidrage til den eksisterende forskning på tre områder. Vidensregimer udgør for det første en sort plet i vores forståelse af den politiske beslutningsproces i de forskellige typer af avancerede kapitalistiske lande. I sig selv er dette et alvorligt problem da vidensregimer har spillet en vigtig rolle i dannelsen af offentlig politik og i udviklingen af den offentlige mening i de sidste to årtier i USA og andre lande. Dette projekt vil nå et langt stykke af vejen mod at udfylde denne sorte plet i vor viden. Det vil som sådan give os en bedre forståelse af den politiske beslutningsproces i de fire typer af lande, der undersøges. Det vil samtidig give os større indsigt i, hvordan vidensregimer er påvirket af hvilke produktionsregimer og regimer for policydannelse, der ligger til grund for de nationale politiske økonomier. Vort projekt er det første af sin slags. Ingen af de fire lande er nogensinde blevet sammenlignet så systematisk med blikket rettet mod de spørgsmål, som projektet rejser.

Projektet skaber for det andet en kobling mellem to meget forskellige udgaver af institutionel teori – den ene fra sociologien, den anden fra den politiske videnskab – som ikke før er blevet undersøgt samlet i et empirisk projekt som dette. Hypoteser fra hver af disse lejre vil blive efterprøvet, hvorved institutionel teori trækkes frem, og der kastes lys over de mekanismer, der får eller ikke får forandring til at ske. Det er på høje tid, at der gennemføres en empirisk efterforskning af disse mekanismer. Efter vor mening er en kvantitative og komparative analyse, der indgår i projektet, den bedste tilgang hertil.

For det tredje vil der blive anvendt avancerede elektroniske kodnings- og analyseværktøjer til en systematisk analyse af data fra både interviews og dokumenter. Sådanne teknikker har så vidt vi ved ikke tidligere været benyttet til samtidig at analysere data fra både interviews og i dokumentform. Ligeså kender vi heller ikke til projekter, der systematisk forsøger at studere disse spørgsmål på tværs af flere forskellige typer og varianter af kapitalisme. Endelig er det vel første gang at et så stort datamateriale lægges til grund for en indholdsanalyse af de diskurser eller forestillinger som vidensdannende organisationer har lagt til grund for deres deltagelse i

produktionen af viden. På den måde skal vort projekt også bidrage til at videreudvikle teorier der omhandler hvordan ideer dannes og ændres, og hvordan diskurser udvikles.

Vi er derfor overbevist om, at projektet både vil give en praktisk viden som vidensdannende organisationer kan anvende. Men også at det vil give en teoretisk viden om, hvordan vidensdannelsen foregår i forskellige typer af avancerede kapitalistiske økonomier, og om hvad det er for ideer og diskurser der dannes og udvikles i sådanne processer. Projektet er finansieret af National Science Foundation og Rockefeller Center i USA og af Copenhagen Business School inden for rammerne af World Class Initiativet på CBS. Ved publicering af denne artikel er der allerede gennemført næsten 100 interviews, ligesom kodningen af udskrifter er startet, og et kodeskema for dokumenter er under udarbejdelse. Store mængder af dokumenter er indsamlet og for-analyseret til grund for udvikling af kodningsskema. De to første artikler er optaget til publicering i internationale tidsskrifter og bøger.

Referencer

Campbell, John L. 1994. "Institutional Analysis and the Role of Ideas in Political Economy." *Theory and Society* 27: 377-409.

Campbell, John L., 2004. *Institutional Change and Globalization*. Princeton: Princeton University Press.

Campbell, John L. og Ove K. Pedersen, 2007. "The Varieties of Capitalism and Hybrid Success: Denmark in the Global Economy." *Comparative Political Studies* 40: 307-333.

Campbell, John L. og Ove K. Pedersen, 2009. "Knowledge Regimes and Comparative Political Economy." Daniel Bèland and Robert H. Cox, (eds.), *Ideas and Politics in Social Science Research*, Oxford: Oxford University Press. (under udgivelse)

Pedersen, Ove K., 2006. "Corporatism and Beyond: The Negotiated Economy." John L. Campbell, John Hall og Ove K. Pedersen (red.). *National Identity and the Varieties of Capitalism. The Danish Experience*. Montreal: McGill University Press: 245-270.